

KAÇIRILMAZ FIRSAT

İklimi Yerel Siyasetin Ana Malzemesi Yapmak

Dr. Nuran Talu

Küresel Denge Derneği

3-4 Ekim 2016, Ankara

Neden Siyaset?

- “Karbon Merkezli Büyüme” siyasi bir tercih, “Doğa Odaklı Gelişme” de siyasi bir tercih
- İklim değişikliği ile mücadele etmemenin sosyo-ekonomik bir maliyeti var
- Enerji -politik : Fosil yakıt ekonomileri ile beslenen ülkeler menfaatleri için yeni siyasal kararlar peşindeler (Yeşil ile yıkanacak eski ekonomi kuramları mı?, yeşil kapitalizm mi?)
- Ekonomi-politik: Suyun, bitkinin piyasa malı olduğunun/olmadığının tartışıldığı bir ekonomi-politik
- Adalete konu olan bir alan
- Kollektif bir dünya güvenliği sorunu, global diplomasinin başat konusu
- Yeni paradigmalara gebe bir siyaset bilimi

İklim Siyaseti 2 koldan... (1)

- 1 Düşük Emisyonlu Ekonomilere Doğru Pazar Geçişi** (21. Yüzyılın kalkınma ekonomisi-yeşil ekonomi, düşük karbonlu ekonomi, dögüsel ekonomi)
- 2 İklimle Dirençli Ekonomiler ve Ekosistemler İçin Kapasite Arttırma** (Biyokıymetlendirme/Doğa korumanın ekonomik sisteme entegrasyonu)

İklim Siyaseti 2 koldan... (2)

Azaltım Siyaseti

- Karbon salımı üzerinden bir enerji politikası geliştirip böyle bir kalkınma modelinin dayatılması
 - Karbonu piyasalaştırmak
 - Vergilendirmek

Uyum Siyaseti

- Kirlenen su kaynakları yalnız biyolojik çeşitliliği değil, aynı zamanda geçim kaynağı suya bağlı çok sayıda insanı da doğrudan etkiliyor
- Şirketlerin kârlılıkları ve marka değerleri, suyun miktarından veya kalitesinden etkilenebiliyor

Yerel Siyasette İşler Daha Zor

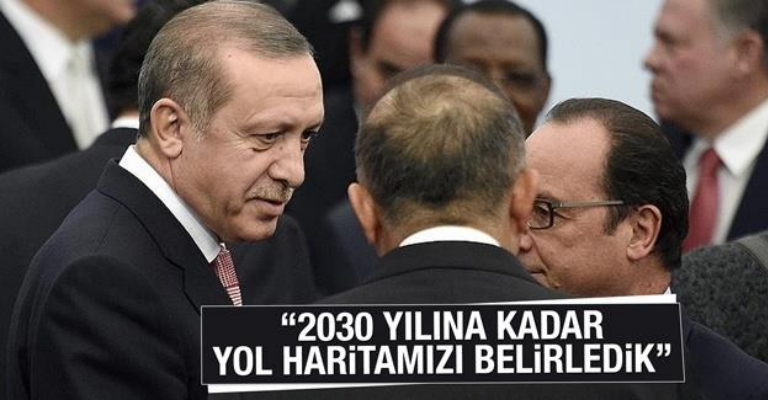
- İklim Değişikliği, küresel bir sorun olduğu kadar yerel bir sorun.
- ***DİKKAT: “küresel” diyerek meseleyi ötekileştiriyoruz. (Grondland buzulu eriyor diye broşür basmayalım artık, bizim mahalleyi sel bastı ne yapacağız diyelim).***
- İklim krizini yaşayan pek çok olaydan ve yerel mücadeleden bahseder olduk.
- **İklim değişikliği, kentlerde *planlama* mesleğinin karşılaştığı en zor meydan okumalardan biri**
- İklim değişikliği ile mücadeleyi kentsel planlama ile bütünleştirme biraz zor, bu sadece kurumsal seragazi envanteri hesaplamak değil.

Düşük Karbonlu Şehir mi İstiyoruz?

- Düşük karbonlu şehrin tam bir tanımı yok, ancak özü şu: Karbon salımını azaltmak amacıyla yaratıcı teknolojilerin uygulandığı “akıllı” ya da iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlanan “ekolojik” şehir modellerine düşük karbonlu şehirler diyoruz.
- Bir kentin ekokent olabilmesi için öncelikle ekolojik bütünlüğünün bozulmamış olması lazım. Bizim kentlerin ekolojik ayak izinin merakındayım.
- Elalem eko-teknolojik kent yapıyor - doğanın kuvvetini yönetme teknolojileri
- Yeşil başkentler, yavaş şehirler, nefesli şehirler iklim dostu

Yerel Yönetimler Figüran Değil

- İklim değişikliğiyle mücadelede ülke siyasetlerindeki değişiklik yerel siyasetleri değiştirebilir **ama yerel inisiyatifler ulusal siyasetlere kılavuzluk edebilir.**
- İklim siyasetleri konuşulurken **”makro-ekonominin direksiyonu kimdeyse en çok o sorumlu,”** dendiğinde artık, durup bir düşünmek gerek.

- ✓ Türkiye 22 Nisan 2016 tarihinde **Paris Anlaşmasını imzalamıştır**
- ✓ Türkiye **çözümün bir parçasıdır** ve bu süreçte daha büyük bir rol oynayacaktır
- ✓ Türkiye, **2020 yılında COP26'ya ev sahipliği** yapma niyeti iklim değişikliğine verilen önemin kanıtıdır

Şöför...

United Nations

Framework Convention on
Climate Change

CCC/CP.2015/L.9/Rev.1

Distr.: Limited
12 December 2015

Original: English

Conference of the Parties
Twenty-first session
Paris, 30 November to 11 December 2015

Agenda item 4(b)
Durban Platform for Enhanced Action (decision 1/CP.17)
Adoption of a protocol, another legal instrument, or an
agreed outcome with legal force under the Convention
applicable to all Parties

ADOPTION OF THE PARIS AGREEMENT

Proposal by the President

Draft decision -/CP.21

The Conference of the Parties,

Recalling decision 1/CP.17 on the establishment of the Ad Hoc Working Group on the Durban Platform for Enhanced Action,

Also recalling Articles 2, 3 and 4 of the Convention,

Further recalling relevant decisions of the Conference of the Parties, including decisions 1/CP.16, 2/CP.18, 1/CP.19 and 1/CP.20,

Welcoming the adoption of United Nations General Assembly resolution A/RES/70/1, "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development", in particular its goal 13, and the adoption of the Addis Ababa Action Agenda of the third International Conference on Financing for Development and the adoption of the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction,

Recognizing that climate change represents an urgent and potentially irreversible threat to human societies and the planet and thus requires the widest possible cooperation by all countries, and their participation in an effective and appropriate international response, with a view to accelerating the reduction of global greenhouse gas emissions,

Also recognizing that deep reductions in global emissions will be required in order to achieve the ultimate objective of the Convention and emphasizing the need for urgency in addressing climate change,

Acknowledging that climate change is a common concern of humankind, Parties should, when taking action to address climate change, respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to health, the rights of indigenous peoples,

Nasıl olacak bu işler...

- **Fosille büyürken?**
- **Uyum politikaları cılızken?**
Türkiye'nin INDC'sinde uyum politikaları hemen hiç dikkate alınmadı.

INDCs= Kesin Katkılar için Ulusal Niyet Beyanları ([Intended Nationally Determined Contributions](#))

Paris Sürecinde 4 element tartışıldı

1 - Kararlı ve Bağlayıcı bir akit mi/Zorlayıcı ve cezalandırıcı mı?

(Hayır , çünkü cezayı “doğa” verecek 😊)

2 - Güçlü Bir Finans Paketi

(Gezegeenin geleceğinin pazarlığı burada dönecek)

3 - Hükümet Dışı Kuruluşların Vazgeçilmez Rolü

(Baş rolü iş dünyasına kaptırıyoruz dikkat?)

4 - Ülkelerin Eylem Planları, Niyetleri

(Yalandan, rutin beyanlar)

Uluslararası Duraklar...

Taraflar Konferansları Uyum Kararları

- **Nairobi** Çalışma Programı 2006
- **Bali** Yol Haritası 2007
- **Cancun** Adaptation Framework 2010
(Nairobi Çalışma Programının revizyon kararı)
- **Durban** Uyum Şartı 2011
- **Doha** 2012 - “İklim Değişikliğinden Kaynaklanan Kayıp ve Zararlar” kavramının kabulü
- **İklim Değişimiyle Etkileriyle ilişkili Kayıp ve Zarar için Varşova Uluslararası Mekanizması** 2013 (2016 yılında gözden geçirme süreci ve devamlılık)
- **Varşova Uluslararası Kayıp ve Zararlar Mekanizması (2013)**
- **Lima** İklim için Eylem Karar Belgesi 2014 - Uyum için Paris Konvansiyonunun altında ayrı/yeni bir hukuk enstrümanı ya da yasal gücü/bağlayıcılığı olan bir madde uyum eylemlerinin güçlendirecektir. Böyle bir karar Aralık 2015’ de alınmalı. Ulusal taahhütler güçlenmeli.

Paris İklim Rejimi (1)

- Anlaşma ile “düşük karbonlu” ve iklim değişikliğine “dirençli” bir ekonomiye geçişi amaçlayan bir yol haritası çiziliyor
- Paris Anlaşmasının dünya ekonomisini yeniden şekillendirme iddiası var (döngüsel ekonomi prensipleri, degrowth, yeşil, düşük, “0” karbonlu vb)
- Fosil yakıtsız kalkınma modellerine gidiş (**Devletlerin, ekonomilerini karbondan arındırmaları için fosil yakıtların - % 80'i- toprak altında kalması**)
- İklim afetleri - “kayıp-zarar” mekanizmasının anlaşmaya dahil edilmesi
- İnsan hakları konularının anlaşmada yer alması
- Merkezi siyasi irade dışında anlaşmaya özel sektör, **yerel yönetimler ve şehirlerin** dahil edilmesi

Paris İklim Rejimi (2)

- Kyoto tipi bir bağlayıcılıktan ziyade – devlet dışı aktörlerin vazgeçilmez rolüne vurgu - Toplum aktörleriyle buluşma -
- Sadece uluslararası anlaşmaların peşine takılıp çözüm aramak yanlış (Anayasal ihlalleri bol olan hele bizim gibi ülkelerde meşru hukuki zeminler kalmamış, ya da güvenilir değilken neyin bağlayıcılığı)
- Bunun için “yerel politika ve tepkiler” tepki çok önemli

Dünya, neden kentlere odaklanıyor?

- Üretim ve tüketim faaliyetlerinin yoğunlaştığı kentler... - toplam sera gazı salımlarının yarısından çok fazlasının üretiyor – gelişmişlik ihtiyacı
- Yerel yönetimlerin görev ve yetki alanları ve statüleri ülkeden ülkeye farklılık gösterse de, araştırmalar sera gazı salımlarının %30-%50'si ile ilgili tedbirleri yerel yönetimlerin kontrol ettiğini söylüyor.
- İklim eylemi için potansiyel etkilere bakıldığında, dünya kentlerinin emisyonu sadece 3 sektörde dahi (bina ulaşım ve atık) ABD+AB 28 üyesinden daha fazla.

Türkiye'nin İklim Rejimi

Firmaların emisyon azaltımı rejimi

Şirketler ya karbon vergisi ödeyecek ya da karbon salımlarını sınırlayıp karbon ticareti yapacak

- “Sera Gazı Emisyonlarının Takibine Dair Yönetmelik” çıkarılıyor ve ulusal karbon piyasasının kurulmasına hazırlanılıyor
- Karbon vergisi için kapalı kapılar ardında çalışma sürüyor

Ne umacağız, ne bulacağız...

- “Binalar ve Kentsel Ulaşım” (Türkiye INDC, 2030)
- Devasa bir yeşil ekonomi diyorlar... kentsel dönüşüm sürecindeki konutlar...
- Yeşil oyuncaklarla; yeşil binalar, yeşil mahaller, yeşil rezidanslar, yeşil kuleler, yeşil ofisler, yeşil restoranlarla... daha yaşanabilir şehirler tasarladığımızı mı sanıyoruz acaba?
- Ekolojik tabanı yok edilmiş bir kent hiçbir koşulda sürdürülebilir ve iklim dostu olamaz, minik yeşil yamalar..
- Milyar dolarlık yeşil “beton” başvuruları ekonomiyi zorluyormuş, milli yeşil konut sertifikasını verenler memnun alanlar memnun olur çok yakında...

Yerel Yönetim Bağıntılı Yasalarımıza Bakalım

Yasalarla ihlaller ve hak kayıpları saklı kalarak...

- Suyu sonuna kadar kullanmaya odaklı kanunlarımız var
- Gri suyun geri dönüşümü için teşvik mevzuatı ne durumda?
- Drenaj tedbiri - Atıksu ve yağmur suyunun **uzaklaştırılmasını sağlamak esas**

YERİMİZ Mİ DAR?

Belediyeleri plan kademelerinde ve planlama sürecinde iklim değişikliği konusunu bütünsel olarak ele alan bir yasa yok çünkü...

- Dolaylı mevzuat belediyeleri yetkili kılan; binalarda ve ulaşımda enerji kullanımının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması konusunda yetkili kılıyor (Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği/2008; Binalarda Isı Yalıtımı Yönetmeliği/2008; Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik/2011; Ulaşımda Enerji Verimliliğinin Artırılmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik/2008
- 6306, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun
- Doğrudan mevzuata bakalım...

3194, İmar Kanunu

Plan Kademelerini ve Plan Sürecini İklim Değişikliği Mücadelesiyle İlişkilendiren Hüküm

- **Madde 8 – Planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında aşağıda belirtilen esaslara uyulur. (Ek: 12/7/2013-6495/73 md.)**
 - h) ...Bakanlıkça; bu Kanun kapsamındaki yerleşmelere ilişkin enerji verimli, iklim duyarlı ve ekolojik özellikli plan ve projeler hazırlanabilir veya hazırlattırılabilir, bu nitelikli yapılar inşa edilebilir veya uzun vadeli kredilendirilmek suretiyle desteklenebilir.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği

(Haziran 2014)

- Kentsel teknik altyapı etki değerlendirmesi raporu isteniyor. İklim afetleri için önemli
- Ulaşım mesafelerinin kısaltılmasını öngören hükümler içeriyor.

5393, Belediye Kanunu

- Su altyapısı (Madde 15- Belediyenin yetkileri ve imtiyazları ...(e) ve yağmur suyunun **uzaklaştırılmasını sağlamak**; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek)
- Katı atık
- Şehir içi trafik
- Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar

5216, Büyükşehir Belediye Kanunu

- Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak  vrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak
- İl düzeyinde yapılan planlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili pl nlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak

6360, On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

- “Btnehir Yasası” bize kent hakkı tartışmasına “kır”ı da dahil etmemizi gerektirdi
- İdari yapının merkezilemesi - Su, doğa ve gıdanın metalatırılması demek sermayenin nnn açılması demek. Uyun için elzem yutaklar rant tehdidinde (meralar en başta)
- 6360 sayılı yerel yönetimler kanunuyla metropoliten idarelere tanınan kapsamlı yetkiler, esasen Belediyelerin başta yerel enerji akışlarına müdahale olmak üzere bazı yeni alanlarda etkin olabilmelerinin de yolunu açtı. Yerel yenilenebilir enerji kaynaklarının kentsel enerji tüketimi için geliştirilmesi bu alanlar arasındadır

Türkiye'den Çalışmalar

POLİTİKA

- Türkiye'nin İklim Değişikliği Stratejisi
- Türkiye'nin İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı
- İklim değişikliğine Uyum Katılımcı Etkilenebilirlik Analizi, Seyhan Havzası Uyum Pilot Strateji
- İDEP – Uyum
- Ulusal Bildirimler
- Türkiye'nin Birinci ve İkinci İki Yıllık Raporu, UNDP, Ocak 2016 –yutak alanlar emisyon azaltım rakamları, yutak kategorilerine göre yutak envanteri arazi kullanım kategorisinde “yerleşim alanları var.
- Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı 2013-2017
- İklim Değişikliği ve Buna Bağlı Afetlere Yönelik Yol Haritası Belgesi (2014-2023), AFAD - (AFAD Yol Haritasında karbon tutumu için yutak alanların artırılması konusunda yapılan çalışmalar zikrediliyor)
- Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi (2015-2023)
- Ulusal Geri Dönüşüm Stratejisi ve Eylem Planı (2014-2017), Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2015

PROJE

- EIB Raporu – “Pilot Climate Change Adaptation Market Study: Turkey “, 2013
- Şehirlerde Gaziantep, Antalya, - sürdürülebilir enerji eylem planları var ama uyum yok.
- İklim Değişikliğinin Etkileri ve Uyum Konusunda Farkındalığın Geliştirilmesi Projesi (Edirne, Bursa, Konya, Kayseri, Trabzon, Samsun, İzmir ve Muğla (2012-2013)
- ÇŞB/AB, İklim Değişikliğine Uyumlu Esnek Kentlerin Yaygınlaştırılması Projesi
AB - Avrupa Çevre Ajansı' nın rehberleri kullanılarak Türkiye' de “Şehirler için İklim Değişikliğine Uyum Destek Paketi- Cities Adaptation Support Package/CASP.
- Bursa' da 2014' de hazırlanan İklim Uyum Stratejilerinin Geliştirilmesi için Kurumsal ve Teknik Kapasitenin Arttırılması Projesi- Bursa' nın iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlaması için şehir bazında bir stratejisinin oluşturulması
- Avrupa Konseyi 7. Çerçeve Programı kapsamında gerçekleştirilen “SOLUTIONS - Opportunities for Low Carbon Urban Transportation” projesinde (kentiçi sürdürülebilir ulaşım projesi) seçilen şehirler arasında Kocaeli var. (EMBARQ desteği)
- Kentsel Dönüşüm Projesi ile binalarda %45-50 oranında enerji tasarrufu sağlanarak, sera gazı emisyonları önemli ölçüde azaltılması (hedef: 6,5 milyon konut)
- İklim Değişikliği İle Mücadele Kapsamında Sürdürülebilir Şehircilik Projesi kısa ismiyle Turkuaz Şehirler Projesi, Ulusal “Turkuaz Sertifikasyon Sistemi”nin oluşturulması

Başrol kimde?

- Politik elit = hükümetler?
- ***Kentlerde iklim mücadelesinin politik ayakları olan belediyeler?***
- Başta fosil yakıt endüstrisi (petrolcüler ve kömürcüler) olmak üzere şirketler?, yeşil iş camiası?
- Akademi?
- Medya (çarpan etki için çoğunluğun iknası, karar verenlerin iknası)?
- STK, Sivil (düşünen) oluşumlar, meslek örgütleri, sendikalar ve yurttaş?

TBMM başrolü alır mı?

24. Yasama Dönemi

- **Gündem dışı konuşmalar:** %0,17'si (2) doğrudan iklim değişikliği, %10,5'i (119) diğer çevre konuları, toplam 1156 gündem dışı konuşma
- **Soru önermeleri:** doğrudan küresel ısınma ve küresel iklim değişikliği ile ilgili %0,03 (20) iken diğer çevre konularına ilişkin %4,93 (3.559), toplam 72.230 soru önermesi
- **Meclis araştırması önermeleri:** doğrudan küresel ısınma ve iklim değişikliği konuları ile ilgili %0,24 (8), diğer çevre konularına ilişkin %17,96 (594). Toplam 3.308 araştırma önermesi. küresel ısınma ve iklim değişikliği konuları ile doğrudan ilgili 8 önermenin 6'sı ile iklim değişikliğinin etkilerinin, 1'i ile Kyoto Protokolü'nün Türkiye tarafından uygulanabilirliğinin ve 1'i ile de iklim değişikliğinin özel olarak tarım sektörüne etkisinin araştırılmasının talep edilmekte.
- **Genel görüşme önermesi:** Toplamda 85 genel görüşme önermesinden 3'ü diğer çevre konularına ilişkin. Orman politikası; Hazine taşınmazları üzerindeki tasarruflar, taşınmazların yönetimi ve denetimi ile tarım arazilerinin imara
- açılması konularına ilişkin
- **Gensoru önermesi:** 1 gensoru diğer çevre konularına ilişkin. Stratejilerinin oluşturulması sürecindeki görevini yerine getirmeyerek ve KOBİ'leri yeterince desteklemeyerek çevresel, ekonomik ve sosyal sorunlara zemin hazırladığı iddiasıyla Kalkınma Bakanı hakkında

Başrolün tek olmadığı Paris'te ortaya çıktı

Mesele 'tehdit' ve 'fırsat' algısında yatıyor

- Siyasiler (ulusal) için 'fırsat' yönüyle ilgili.
- Yerel siyasiler sahip oldukları planlama yetkisini yerel iklim politikasının gerekleriyle uyumlaştırmak için kullanmalılar (fırsat)
- İş camiası için 'fırsat' yönüyle pek ilgili.
- Fosil yakıt ekonomisinin tüketene de üretene/emekçiye maliyeti var – “tehdit”
- Sivil toplum ve akademi meselenin “tehdit” yönüyle ilgili.
- **İklim değişikliğine kentsel uyumda “çok katmanlı yönetim yaklaşımları ve işbirliği” şart**
- Kim kimi sahiplenecek? Bugün PAD, Çankaya Belediyesini sahiplendi, bu dayanışmanın sürdürülebilirliği en çok belediyeye bağlı.

Çankaya Belediyesine laf atma hakkımı kullanıyorum 😊

Çankayalı yurttaş Nuran

- Kentleri yönetenler bütçe kalemlerinde en yüksek miktarları ayırdıkları asfaltların petrol türevi olduğunu ve sırf bu nedenle iklim düşmanı kentler yarattıklarını bilmiyorlar mı?
- Flash, flash, flash... *“Çankaya Belediyesi Covenant of Mayors üyesi (Nisan 2014) Bu imza ile 2020 yılına kadar karbondioksit salımını yüzde %25 düşürmeyi taahhüt ediyor. Bu oran şimdiye kadar Türkiye’den bu anlaşmaya imza koyan belediyeler açısından en yüksek olarak dikkat çekiyor” ; Başkan, “Gökçek yapamıyorsa biz asfaltlarız dedi”.*
- Yine Ankara’dan inşaat ve gayrimenkul sektörünün tavan yaptığı Mamak ilçesinde 2014 yılının başından itibaren 130.000 asfalt serimi gerçekleştirilmiş. Serilen bu binlerce ton asfalt varken, “Mamak yeşile dönüşüyor.” diyenlere selam olsun!

Ulusal Politikalar Kötü Giderken Yerel Politikalar İyileşir mi?

- Belediyeler, iklim değişikliğinin kaynakları olan enerji üretimi, bina ısıtma, aydınlatma, ulaşım ve atık yönetimi üzerinde kontrol sahibidir - doğrudan azaltım –piyasalaştırma kent yönetimlerinin azaltım önlemlerini güçleştiriyor, ayrıca kendi katkıları da var.
- Belediyelerin iklim değişikliğinin etkileriyle ilgili olan planlama, arazi kullanımı, su yönetimi, yapılaşma, afetler için müdahale araçları var.
- İklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlama önlemleri yerel sürdürülebilirliğin ilacı.

Gölge Etme Başka İhsan İstemem...

- İngiltere’de ve İsveç’te yıllardır hükümetler iklim değişikliği ile mücadelede yaratıcı programları destekliyor ve bu alanda daha fazla sorumluluk veriyorlar (İngiltere’de İklim Koruma Meclisleri – Councils for Climate Protection in UK) – ICLEI-CCP Programının pilot uygulamasıydı bu).
- Bu gibi ülkelerde olduğu gibi, bizde merkezi yönetim yerel yönetime rehberlik yapsın mı? hayır, çünkü politikası iklim dostu değil, bu ciddi bir bariyer yönlendirme/rehberlik için başka paydaşlar daha cazip bu günlerde.

Belediyeler Kendi İklim Politikalarını Oluşturabilirler

1. Kendi özyönetim süreçlerine ağırlık verirler, kendi salımlarını yönetirler, bağlayıcı hedefler alırlar
2. Toplumu harekete geçirecek politikalar uyguluyorlar, - biz buradayız ey başkanlar – Ayvalık hayal kırıklığı
3. Kentsel etkinlikleri iklimi koruyarak yürütmeye özen gösterecek düzenleyici araçları kullanırlar – en başta planlama.
4. Hizmet alanlarında (enerji üretimi, bina ısıtma, aydınlatma, ulaşım, atık yönetimi, yeşil alanlar vb) yeni ve yenilikçi uygulamalara kulak kabartırlar
5. Dünyadan örnek alırlar

Dünyadan, Dünya ile...

Kentler Neler Neler Yapıyor

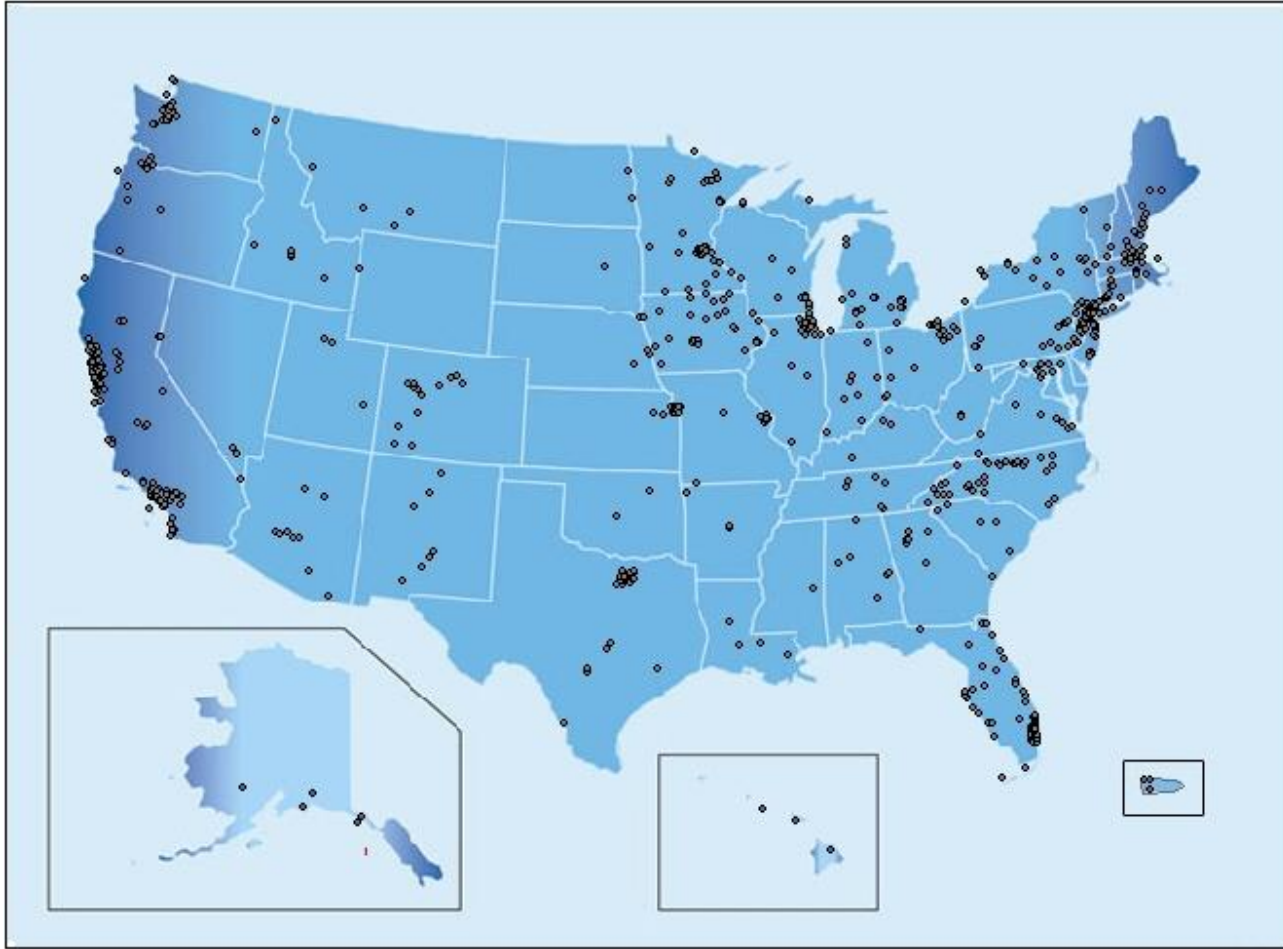
- İngiltere 'den 2 yasa örneği; 1 - 2008 iklim değişikliği yasası; 2 - Planlama yasası 2008 meclislere iklim değişikliğini gelişme planlarına dahil etme
- Londra iklim uyum eylem planını 7 yıldır “hard” uyguluyor.
- Bristol 'de (İngiltere) insan dışıysıyla çalışan otobüs (Bio-Bus)
- İngiltere'de rüzgar enerjisi santralleri ülkede konutların elektrik ihtiyacının %28inin karşılıyor.
- İskoçya 2020 de elektrik üretiminde yenilenebilir enerji payını % 100'e çıkarmayı planlıyor.
- Almanya'da yenilenebilir enerji santralinin % 7'si belediyelerin elinde (%35ine bireyler sahip, büyük enerji devlerinin % 5. Tekel kırılıyor, patronlar rahatsız)
- Freiburg – Vauban kasabasında betona geçit yok.
- Vancouver'in 2020'de binaları % 100 karbon-nötr hedefi var.
- Milano da trafiğine bisikletle çıkana belediye para ödüyor.
- Helsinki 2025'de otomobilsiz kent
- Tokyo (ekolojik-teknolojik kent) şehrinin altında dev drenaj sistemi ve sel tahliye kanalları var
- Kaliforniya'da belediye bir ağaç dikileceği zaman üstüne para alıyor, sellerin suyunun fazladan kullanıyorsun diye. Biz buna yeşil altyapı diyoruz.
- Rotterdam iklim uyum planına göre Rotterdam 2025 yılında %100 iklime dirençli yapmak için yatırımların %80'ini Belediye yapacak. Rakam 4-5 milyar euro civarında.
- Rotterdam'da iklim dostu su politikalarının uygulanmasıyla 2025 e kadar her yıl toplam 3140 ek iş yaratılacak.
- İsveç'te 300.000 e yakın evin elektrik ve ısınma ihtiyacının çöplerin yakıt olarak kullanılmasından sağlıyor. Yakıt olarak kullanılan çöp bitmiş, ihraç ediyor Norveç'ten.

Paris Etkisi; Yerel Yönetim Birlikleri/Ağ Bağları Elele Tutuşuyor (Eylül 2014/COP20/Lima)

UN Compact of Mayors

- UN Secretary-General Ban Ki-moon, U.N. Secretary-General's Special Envoy for Cities and Climate Change
- Michael R. Bloomberg ,New York Belediyesi eski Başkanı
- ICLEI-Local Governments for Sustainability (ICLEI);
- UCLG: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Örgütü'nün (United Cities and Local Governments)
- United Cities and Local Governments (UCLG);
- United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat)
- WWF
- C40: Büyük Kentler İklim Liderlik Grubu (The C40 Cities Climate Leadership Group)
- CDP: Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project)
- LGMA: Yerel Yönetimler ve Belediye Otoriteleri (The Local Governments and Municipal Authorities)

ABD 'de kentlerde iklim değişikliği projeleri uygulayan gcl uluslararası oluşumlar var ve kentler...

C40 CITIES

Büyük Kentler İklim Liderlik Grubu

Dünya nüfusunun %50'sine sahip bu büyük kentler, dünya genelinde üretilen enerjinin %75'ini tüketiyor ve üretilen sera gazlarının %80'inden sorumlu

C40
CITIES AWARDS
2016

2016 C40 CITIES AWARDS FINALISTS

Climate Action Plans & Inventories: Buenos Aires • Cape Town • Paris • Portland
Adaptation Plans & Assessments: Belo Horizonte • New York City • Paris
Building Energy Efficiency: Guangzhou • Melbourne & Sydney • San Francisco
Clean Energy: Johannesburg • Vancouver • Washington DC • Yokohama
Finance & Economic Development: Canberra • Toronto • Shenzhen

Solid Waste: Auckland • Kolkata • Milan
Adaptation in Action: Copenhagen • Hong Kong • San Francisco
Transportation: Addis Ababa • Houston • Mexico City • Taiyuan • Wuhan
Sustainable Communities: Auckland • Cape Town • Curitiba • Toronto
Social Equity & Climate Change: New York City • Portland • Seoul

Global Covenant of Mayors

Avrupa-Dünya (Haziran 2016)

- Avrupa Birliği Belediye Başkanları İklim Sözleşmesi (Covenant of Mayors) “United Nations’ Compact of Mayors” ile ittifak yapıyor.
- 7000’in üstünde kent, 600 milyon insan.

***Avrupa'da daha sürdürülebilir,
cazip, yaşanabilir, dirençli ve enerji
açısından verimli yerel makamlara
doğru***

AB Yedinci Çevre Eylem Programı' nda (2013-2023) İklim Değişikliğinin Özü

- “Küresel ısınmayı ekonomilerimizi yeşillendirmek, büyümeyi canlandırmak ve yeni teknolojilere yatırımı hızlandırmak için bir fırsat olarak görmeliyiz. “ diyorlar...
 - **Ekolojik Direnci Güçlü bir Avrupa** (Doğal kaynak etkin bir Avrupa)
 - **Düşük Karbon Ekonomisi** esas olacak diyorlar
- AB yüksek emisyon azaltma kararını ekonomik getirilerini düşünerek alıyor illaki.
- AB Komisyonu 2017' ye kadar üye ülkelerin ulusal **uyum** stratejilerin kapsamı ve kalitesinde ilerlemeyi yetersiz bulursa **hukuken bağlayıcı bir araç teklif etmeyi düşünecektir.**

AB Belediye Başkanları İklim Sözleşmesi'nin kaynakları

- 2020 AB İklim ve Enerji Paketi'nin 2008'de kabul edilmesinden sonra Avrupa Komisyonu, sürdürülebilir enerji politikalarının uygulanması için yerel makamların çabalarının onaylanması ve desteklenmesi için **Belediye Başkanları İklim Sözleşmesi**'ni gündeme getirmiştir.
- Belediye Başkanları İklim Sözleşmesi, eylem planlarının oluşturulması ve yatırımların iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması önlemlerine yönlendirilmesi için çok sayıda yerel ve bölgesel makamı harekete geçirmeyi başaran benzersiz bir tabandan yukarıya harekettir.

AB – Yeni 2030 Çerçevesi

- Kullanılan yenilenebilir enerji oranını (güneş, rüzgâr, hidrolik ve termal enerji) **2030'** a kadar **% 27** oranında arttırmak.
- Seragazlarının salımlarını 1990 yılı seviyelerine göre **2030** yılına kadar (en az) **% 40** oranında azaltmak.
- 2015 sonunda girişimler yeni entegre edilmiş **İklim ve Enerji Konusunda Belediye Başkanları Sözleşmesi** (Avrupa Komisyonu ,15 Ekim 2015, Covenant of Mayors for Climate and Energy) kapsamında birleştirilmiştir. Bu belgede AB 2030 hedefleri ile iklim değişikliği etkilerinin azaltılması ve uyum konusunda bütünleştirilmiş bir yaklaşım benimsenmiştir.

Güçlendirilen Sözleşmenin üç dayanağı

İmzacılar (belediye başkanları), 2050 için bir paylaşılan AB vizyonu onayladılar

1. Kendi bölgelerinin karbondan arındırılmasının hızlandırılması
2. Kaçınılmaz iklim değişikliği etkilerine uyum sağlama kapasitelerinin güçlendirilmesi
3. Vatandaşlarının güvenli, sürdürülebilir ve uygun maliyetli enerjiden yararlanmalarına imkan tanınması.

İklim ve Enerji Konusunda Belediye Başkanları Sözleşmesi

(25 Eylül 2016 itibariyle)

- 6927 imzacı
- 213.277.724 hemşehri
- 332 yeni imzacı

Bir şehir, Sözleşmede taahhütte bulunmak için şunları yapmalı:

- **TAAHHÜDÜN TESCİLİ.** Bir belediye başkanı, Sözleşme'nin standart bildirim platformlarına yani karbonsız İklim Sicili veya CDP'ye kayıt yaptırabilir veya email ile info@compactofmayors.org'a bir niyet mektubu gönderebilir. Bunun sunulmasından sonra Sözleşme destek ekibi bu şehirle temasa geçecektir.
- **ENVANTER ÇIKARILMASI.** Bir belediye başkanı, bir yıl içinde kendi şehrinde iklim değişikliğinin mevcut etkilerini değerlendirmelidir. Şehir, bunu yapmak için 1) GPC standardını kullanarak binalar ve ulaşım sektörlerine ilişkin emisyonların bir dökümü ile topluluk çapında bir GHG envanterini oluşturmalı ve tamamlamalıdır; (2) iklim tehlikelerini belirlemeli; ve (3) CDP veya karbonsız İklim Değişikliği anket formları ile bildirimde bulunmalıdır.
- **AZALTMA HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİ VE BİR ÖLÇÜM SİSTEMİ OLUŞTURULMASI.** Kaydedilen şehir, iki yıl içinde atık sektöründen kaynaklanan emisyonların bir dökümünün de dahil edilmesi için GHG envanterini güncellemeli; GHG emisyonlarının azaltılması için bir hedef belirlemeli; Sözleşme ilkeleri ile tutarlı bir şekilde bir iklim değişikliği etkilenebilirlik değerlendirmesi yapmalı ve kendi seçilen platformunu bildirmelidir.
- **BİR EYLEM PLANI OLUŞTURULMASI.** Bir şehrin stratejik eylem planı, sera gazı emisyonlarını azaltma ve iklim değişikliğine uyum sağlama taahhüdünü nasıl gerçekleştireceğini göstermelidir.

AB Etkilere Uyumu Yoğun Çalışıyor...

- 2012 yılı Mart ayında Avrupa Komisyonu ile Avrupa Çevre Ajansı ortak girişimi Avrupa İklim Uyum Platformu (Climate-ADAPT) kuruldu
- ve Avrupa Komisyonu “Avrupa Uyum Stratejisi” ni Mart 2013 de yayınladı.
- İklim Değişikliği ve Adaptasyon” konusu Avrupa Birliği’ nin en önemli konularından biri - toplam fonların **%35**’ lik kısmı bu alanda harcanacak (2013).

Avrupa'da İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi

- 2013'de Avrupa Komisyonu, iklim değişikliğine uyum konusunda bir AB stratejisini kabul etmiştir (AB Uyum Stratejisi).
- Bu strateji, uyumlu bir yaklaşım benimseyerek ve daha iyi eşgüdüm sağlayarak bütün yönetim birimlerinin iklim değişikliğinin etkilerine tepki gösterme kapasitelerini ve hazırlıklarını güçlendirecektir.
- AB uyum sağlama önlemleri arasında iklim değişikliğinin (etkilerin hafifletilmesi ve uyum) AB sektör politikaları ve fonlarına dahil edilmesi bulunmaktadır. Buna deniz ve iç sularla ilgili konular, ormancılık, tarım, biyolojik çeşitlilik, altyapı ve binalar yanı sıra etkilerin hafifletilmesi ve sosyal konular dahildir.

AB Uyum Stratejisi, üç önemli hedef üzerinde odaklanmaktadır

1

Üye Devletler tarafından alınacak önlemlerin teşvik edilmesi

- Bütün Üye Devletleri, kapsamlı uyum sağlama stratejilerini benimsemeye teşvik ederek
- Uyum sağlamaya yönelik kapasite oluşturmalarına ve önlem almalarına yardımcı olmak için finansman sağlayarak
- Belediye Başkanları Sözleşmesi çerçevesinde **şehirler** tarafından uyum sağlama önlemleri alınmasını destekleyerek.

AB Uyum Stratejisi, üç önemli hedef üzerinde odaklanmaktadır

2

Daha bilinçli karar verme

- Avrupa'da uyum sağlama bilgileri konusundaki çati oluşum olarak uyum sağlama konusundaki bilgi eksikliklerini gidererek ve Avrupa iklim uyum sağlama platformunu (iklim-UYUM) daha da geliştirerek.

AB Uyum Stratejisi, üç önemli hedef üzerinde odaklanmaktadır

3

AB düzeyinde iklim dayanıklılık çalışmaları

- Önemli etkilenebilir sektörlerde uyumu daha fazla teşvik ederek (örneğin tarım, su ürünleri ve uyum politikası)
- Avrupa altyapısının daha dayanıklı olmasını sağlayarak ve doğal ve insanların neden olduğu afetlere karşı sigorta kullanımını teşvik ederek.

İklim-UYUM

Avrupa İklim Uyum Platformu

- Hedef: “İklim Dirençli Kentsel Kalkınma”
- Mart 2012’de başlatılan **İklim-UYUM**, uyum sağlama planlaması konusunda bir araç takımı; bir proje ve örnek olay araştırma veri tabanı ve AB’den bölgesel düzeye ve ulusal düzeyden **yerel düzeye** kadar bütün seviyelerde uyum sağlama önlemleri hakkında bilgi gibi uyum sağlama politikası ve karar vermenin desteklenmesine yönelik birkaç yararlı kaynak sağlamaktadır.
- Ayrıca, yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerdeki paydaşlar, AB Uyum Sağlama Stratejisinin geliştirilmesine katılmaya teşvik edilmektedir. AB, iklimin politikalar ve yatırımlarla bütünleştirilmesi ve Komisyon tarafından sağlanan araçlar ve fonların iklim değişikliğine uyum konusunda nasıl uygulanacağına ilişkin ilkeler sağlamaktadır. Örneğin **AB-Şehirleri Uyum**, **şehir düzeyinde** paydaşlar arasında bilgi değişimi ve eğitime yönelik bir AB girişimidir (Uyum, Avrupa’da bir çok şehir idaresi için yeni bir politika alanı olmaya devam etmektedir).

İklim Değişikliğine Uyuma Yönelik AB Belediye Başkanları Sözleşmesi

(Covenant of Mayors Initiative on Adaptation to Climate Change)

- Belediye Başkanları Sözleşmesi'nin başarısı çerçevesinde İklim Değişikliğine Uyuma Yönelik AB Başkanlar Girişimi, aynı yönetim modeline dayanarak Ekim 2014'de Avrupa Komisyonu tarafından başlatılmıştır. Komisyon, şehirleri siyasi taahhütlerde bulunmaya ve iklim değişikliğinin kaçınılmaz etkilerinin öngörülmesi ve hazırlık yapılması için önlem almaya davet etmiştir.
- Bu girişime katılan şehirler, kapsamlı bir yerel uyum stratejisi oluşturarak veya iklim değişikliğine uyumu ilgili mevcut planlarla bütünleştirerek kapsamlı bir yerel uyum stratejisinin oluşturulması yoluyla AB Uyum Stratejisinin genel amacına katkıda bulunmayı taahhüt etmektedir.
- İklim Değişikliğine Uyuma Yönelik AB Başkanlar Girişimi Sözleşmesi, yerel faaliyetlere desteği artırmayı, şehirlerin daha fazla katılımı ve ağ oluşturmaları için bir platform sağlamayı ve gereken önlemler ve uyum sağlama konusundaki **kamuoyu farkındalığının** artırılmasını amaçlamaktadır.

Mayors Adapt Initiative

Covenant of Mayors Initiative on Adaptation to Climate Change

- İmzadan sonra... i) vulnerability assessment, ii) adaptation strategy/action plan, iii) progress report hazırlanmalı.
- **Mayors Adapt National Focal Points:**
 - in Germany: helpdesk-DE@mayors-adapt.eu | Tel: +49 69 7171 39 16
 - in Italy: helpdesk-IT@mayors-adapt.eu | Tel: +39 075 85 07 965
 - in Spain: helpdesk-ES@mayors-adapt.eu | Tel: +49 69 7171 39 17

HABITAT III – Yeni Bir Kentsel Gündem

Herkes İçin Sürdürülebilir Şehirler ve İnsan Yerleşimleri Konusunda Quito Deklarasyonu (Ekim 2016)

- *“İklim değışikliği konusundaki Paris Anlaşması taahhütlerimizi tam olarak dikkate alıyoruz.*
- *İklim değışikliği uyum ve etkilerin hafifletilmesi dahil olmak üzere uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel önlemleri teşvik etmekte ve şehirleri ve insan yerleşimlerini, burada oturanları ve bütün yerel paydaşları önemli uygulayıcılar olmaları konusunda destekleme taahhüdünde bulunuyoruz. Ayrıca dayanıklılığın artırılması ve sera gazı emisyonları yanı sıra kısa süreli iklim kirletici emisyonlarının bütün ilgili sektörlerde azaltılması konusunda taahhütte bulunuyoruz.*
- *Orta ve uzun vadeli uyum sağlama planlama süreci yanı sıra uyum sağlama planları, politikaları, programları ve eylemlerini yönlendirecek şehir düzeyindeki iklim etkilenebilirlik ve etki değerlendirmelerini ve ekosisteme dayalı uyum dahil olmak üzere kentlerde yaşayanların direncini artıran önlemleri destekleme taahhüdünde bulunuyoruz”.*

Türkiye'nin Cesurları

- **İlk bağlantılar ICLEI ile** (2009), İklim Dostu Kentler Kampanyası imzacıları: Alanya, Beyoğlu, Bodrum, **Çankaya**, Halkapınar, Kadıköy, Nilüfer, Karadeniz Ereğli, Keçiören, Muğla, Nevşehir, Şişli, Sivas, Antalya, Yalova, İstanbul BB, İstanbul Kadıköy, Tekirdağ Burgaz
- AB Covenant of Mayors Karşıyaka/İzmir, Bornova/İzmir, Seferihisar/İzmir, **Çankaya**/Ankara, Kadıköy/İstanbul, Kartal İstanbul, İzmir Karşıyaka/Balıkesir, Antalya, Eskişehir Tepebaşı, Bursa, Gaziantep, Kocaeli
- Sakarya, Denizli/Buldan, Niğde/Kemerhisar, Kırklareli /Lüleburgaz, Afyon/Sultandağı, Gemerek/Sivas
- Ve... salondaki diğer belediyeler 😊

Aslında Kaçmak Kolay, Bahane Fazla...

- Ulusal stratejilerde, eylem planlarında iklim mücadelesi için kentlerin dönüştürülmesine dair hedefler yeterli değil
- Mevzuat eksik ve bütünleştirici değil.
- Muhatap kurum/kurumlar karışık
- Ülke ve yerel düzeyde başka konular öncelikli iklim gündem oluşturamıyor
- Belediyelerin eti budu ne, ancak kısa vadeli ve güncel sorunlarla başa çıkabiliyorlar, kısa vadeli faydalar lazım.
- Kaynak ve personel açısından kapasitemiz yetersiz
- Siyasi ve yönetim açısından irademiz zayıf, yetki ve görev dağılımı sorunlarımız var
- Merkezi yönetim desteklemiyor, yönlendirmiyor

Peki Ne Eksik? = Siyasi İrade

“Siyasetteki başarı herkesin kendi müktesebatını konuşurmasıdır”

Süleyman Demirel T.C. 9. Cumhurbaşkanı

- Dananın kuyruğunun koptuğu yerler belediye meclisleri...Bakın biz ulusal TBM Meclisine bir çomak soktuk. Fotoğraf ortada.
- Ankara'nın yerel meclislerinden ne çıkıyor...Rantı Eğmir ve Mogan göllerini besleyen vadinin su yataklarına kadar indirelim kararları
- Yerelden yükselecek bir ses lazım, ulusal aktörlerin üzerinde bir motivasyon sağlanması şart. Bunu da tek başına yapamazsınız (Yönetim kademelerinin her biri, şehirlerde iklim değişikliğine başarılı bir şekilde ne ölçüde katkıda bulunabilecekleri konusunda sınırlamalarla karşı karşıyadır. Çok katmanlı bir yönetim yaklaşımı ile bu sınırlandırmaları aşarsınız)
- Sivil toplum oluşumları özellikle önemli. Bütçesi ve harcama yetkisi olmayan, sözde doğrudan demokrasi platformları olan kent konseyleri ile oyalanmayın, ya da kent konseyi stratejinizi yenileyin.
- “Hak temelli” savunmalar yapan yaşam alanları için direnenlere gözünüzü dikin ki, tepedeki siyaset değişebilsin. Unutmayın ekolojik direnci olmayan bir şehir iklim dirençli olamaz.

YEREL İKLİM YÖNETİŐİMİ

Hak, Hukuk, Adalet, Etik

İklim Değişikliği Mücadelesinin “Adalet ve Etik” Tarafı

- “İklim adaleti” deyince devletler vahşi büyüme adaletini anlıyor ve gelişmemişler, gelişmemişler “büyüme hakkı” arayışında adil olunsun diyor, yani “iklim adaleti” devletlerin hükümetleri için bir tanım
- “İklim adaleti” yerine, “yaşama hakkı için vicdan ve ahlak” daha doğru bir yaklaşım
- Bireycilik mi?, Gelecek için Toplumsal Kaygılar mı? (“Günü birlik yaşayalım geleceği Allah bilir” ya da “bugün ve gelecekte tüm canlılar adına biz insanlar sorumluyuz”)
- Kalkınmanın gerçekleşme kavramı “koruma” üzerinden değil artık “adalet” üzerinden sorgulanıyor.

Hak Boyutu

- Kentler insan haklarının somutlaştığı mekanlardır (Tekeli, 1994)
- O zaman... iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı korunmak kentli haklarının bir parçasıdır.
- İklim değişikliğinin su, yeterli gıda, sağlık, yeterli konut gibi sosyal ve ekonomik haklarla kadın ve çocuk haklarıyla ilişkisi BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin Raporu'nda (2009) yazılmıştı – Paris'e gelen süreç...

Türkiye'nin En Önemlileri

En çok bu alanlarda iklim siyaseti kızışacak – siyasetsizlik olmaz, boşluğu birileri dolduracak

Doğa Hakkı

Yaşam Hakkı

Geçim Hakkı

Katılımın Yerel Siyasetini Oluşturmak

KESİN BİLGİ YAYALIM 😊

Yerel yönetimlerin iklim değişikliğine uyum politikalarını kentlin sosyal gruplarıyla **danışma ve işbirliği** içinde hazırlaması, önlemlerin uygulanmasını etkinleştirecektir. Akılcı, iddialı ve sürekli ortaklıklar şart.

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM

nurantalu@gmail.com

www.nurantalu.com